

מסורת הש"ס

- א. מנחות לגב.
- ב. ברכות נו"ב, שוח"ט פ"ט.
- ג. ע"ז כ"טא, ילק"ש תורה קי.

גרסות

קלונימוס בכת"י ועוד: קלונימוס. דרומאי אחרינא בכת"י: אחרינא. כי הו שקלו ואזלו בכת"י ועוד: כי נקטינן ליה ואזלי להו. ניפיורא בכת"י: אניפרא. הקדוש ברוך הוא — דכתיב בכת"י ועוד: ואלו הקב"ה כתיב ביה. מידי בהדיה בכת"י ובמקורות: בהדיה כלל. מזוזתא דמנחא אפתחא בכת"י: מזוזתא. ואמר להו מאי האי אמרו ליה אימא לא את יש נוסח: אחיך אמרו ליה אמאי קא מחיך. גיים בכת"י ועוד: גאים. מחתך אוכל בכת"י: מחתך מאכל. לגופו בכת"י ועוד: לכל גופו. שריפה לא חוקה היא — והא תניא בכת"י ועוד: לר' מאיר שריפה לאו חוקה היא ולרבנן חוקה היא ואי חוקה היא אמאי מותר והא תניא ובכת"י ועוד: שריפה חוקה היא והא דתניא וראה ברי"ד.

לשון

אונקלוס
מקור השם הוא כנראה בלטינית Aquila שמשמעו — עיט, או לפי צורתו היוונית Ακυλας (אקילוס).

קלונימוס
מקור השם הוא ביוונית κλωνιμος (קלונימוס) ופירושו — מי שיש לו שם טוב.

גונדא
המלה מצויה גם בפרסית הבינונית gund אבל יש סבורים כי מקורה הוא שמי, מן השרש "גודד", ומשמעה בכל אופן גודד, קבורה, חיללים.

ניפיורא
נראה שמקור המלה ביוונית νεφελος (ניאפוליס) שהיה תפקיד של שומר — שוער במקדשים, ואולי גם בחצרותיהם של שרים.

אפיפיורא
מן היוונית πάπινας (פאפיאס) פקיד הממונה על העשרים וכיוצא בהם.

דוכסא
מן הלטינית dux וביוונית המאוחרת δοκσας (דוכסא) שהוא דרגת אצולה.

קומא
מן הלטינית comes, תואר אצולה גבוה, שאחר כך הגיע לשימוש בשפות אירופיות רבות.

ההיים

ניפיורא נקט נורא וכי
סדרים אלה נרמזים עוד בימי הקיסרות הרומית, והיו מצויים (ומתועדים הרבה) בחצרות הקיסרים הביזנטיים. בחצר המלוכה הביזנטית היו חמש דרגות של אצולה זו למעלה מזו, וייתכן כי הסדרים (וכן הדרגות השונות) אף השתנו במשך הדורות.

העולם

חזרת וצנון
שני צמחים אלה אינם מזוינים ביותר, ועיקר שימושם הוא לשם תיאבון. הרופאים הרומיים המליצו הרבה על אכילת צנון כתרופה לכמה חוליים.

קישות

הקישות (הקרויה בימינו מלפפון) ידועה כמאכל שאינו מתעכל היטב. דברים אלה אמורים בעיקר בקישואים (מלפפונים) גדולים, שלא רק שערבם התזונתי מעט אלא גם אינם מתעכלים בקלות. קישות צעירה היא גם מזינה יותר וגם מתעכלת בצורה טובה יותר.

אישים

אונקלוס בר קלונימוס
ראה עמ' 93.

*לייטווג"א מן הצרפתית העתיקה leituge — חסה.
*אראפ"א מן הצרפתית העתיקה rafne — צנון.

נתפרדה חבילה.

א ועוד בעניין גדולי רומי שנתגיירו, מסופר, אונקלוס בר [ב] קלונימוס איגיר [התגיייר]. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה [שלח הקיסר גדוד של רומאים אחריו] לתופסו ולהביאו אליו. משכינהו

נתפרדה חבילה.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

נתפרדה חבילה — אהנמינו שנקשרה נפש נפש. גונדא = גדול. ניפיורא נקיש נורא לאפיפיורא — נוטל ומוליך האזוקה לפני אפיפיו. כוון מיני שררה הן זה למעלה מזה. קומא = מלך. שני גיים — כתיב, וקרינן: "גויס". אנטונינוס ורבי — זה לא מעשו וזה לא מעיקר. חזרת = *לייטווג"א כלעו. צנון = **רפנ"א כלעו. חיווך וחיפוך מועילין למאכל. פלחי בה — עושין אוחו יוס איד קצט כל ימי צנו העומד תחמיו. אלמא — מללח תלי רבי מאיר טעמא צריפה, אלמא לאו חק הגויס הוא לשם עבודה זרה. ורבנן — דמלו טעמייהו נה, קסברי: חוקה היא להס.

תוספות

צנון וחזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים — והא דאמרין בפרק "כיצד מעברין" (עירובין נו, א): נראה צנון נראה סס חיים, והא תניא נראה סס המות, לא קשיא: כאן בימות החמה, כאן בימות הגשמים — יש לומר דמיירי הכא בעת שהוא סס חיים. ועוד יש ספרים דגרסי התם: "כאן בעלין כאן באמהות", שהאמהות הם לעולם חיים, והכא נמי איירי באמהות. ואף על גב דאמרין שרבי לא נהנה מן העולם אפילו באצבע קטנה, מכל מקום אוכלי שולחנו היו רבים.

שלא פסקו משלחנם צנון — אין זה רבותא, אלא שהיו מרבים סעודת שולחנם, שהיו צריכין לחתך ולהפך מאכל ולהרחיב בני מעיים.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.

א אונקלוס בר קלונימוס איגיר. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר. הדר שדר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגיר.